HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

לוד ואונו וגיא החרשים. מעתה בניימין היו כדכתיב ובני מלפעל עבר ומשעם ושמר הוא בנה את לוד ואת אונו וגו' וכספר דברי הימים[ה] מיבעי ליה קרא מני לוד ואונו אלא מימות יהושע בן נון ולפי שמומותיהן גלוים יהושע בן נון ולפי שמומותיהן גלוים מדשם כדלמרינן לקמן שנפלו והחזיקן הוקק ר' יהושע בן לוי להעיד שכבלל מוקפות חומה הן לקרות מגילה בט"ו: **ויחזו אסא.** אינו בכל המקרא אלא מקרא אחר כתיב ויבן ערים ביהודה. ומע"ג דהכי לגו מיהודה ניינו ומבניימין היו מלכי יהודה מושלים על בניימין ומינו בחסא שהא עדי בניימין מחזק לכתיב (ד"ה ב טו) ויאסף את מגבי הרמה ואת עזיה אשר בנה בעשא ויבן בהם את גבע ואת המצפה והן ערי בניימין דכתיב בספר יהושע[ו]: **בימי פילגש בגבעה.** שהמריבו ישראל את בניימין ואת ערי דכתיב גם כל הערים המתמלות שלחו בחם (שופטים כ): **שפיונהו.** המזיק את בחקיון. ודומה לו בימעות (לף סג.) טוס ולא תשפך שפיך ולא תנכה: **תניא: דיקא נמי** גרס. **שאף הן היו באותו הנס.** שאף על הנסים גזר המן להשמיד להרוג ולאבד מעבר ועד זקן טף ונשים וגו'[ז]: **שולחן ודורשין.** מעמידין תורגמן לפני החכם לדרוש לגרת פורים ברבים: **משום דרכה.** דגזר לקמן[ט] בקריאת מגילה שמע יעבירנה לרבע אמות בשוק הרבים אף כאן גזרו דבסה אטו קרייה: **ונשמוה ביום.** זכר לנס שהיו ועסקין בימי נרתן יום ולילה: **לקרות.** בממומר למגילה על אילת השחר הוא שנאמר על אשתר כלאחריון בשחרית יומא (לף טו.) למה נאמרה אשתר בלילה כו': **סבור מינה.** בני היהיבה שמעו שמועה זו בלה"ק ולשונותה ביום היו סבורין להשי ולשונותה לשון יוהה משנה הוא: **למיבני מבניתין דידה.** מבניות של מסבת מגילה: **לעבור פרשתא דא ואתנייה.** לסיים פרשה זו ואחנה אותה פעם אחיה: **בילילה.** למן בילי: **יומיך לבוד.** ביום ולא בילוה. והשי קרא במזמור לרוממך ה' כי הליתני ודרשינן בספרקתא[יא] במרכבי ואחשרוש וקריאת מגילה שבח הוא שמפרסמין את הנס והכל מקבלין להקדוש ברוך הוא: למימרא

לוד ואונו וגיא החרשים מוקפות חומה מימות יהושע בן נון הוו והני יהושע בננהי והא אלפעל בננהי דכתיב [1]ו]בני אלפעל עבר ומשעם ושמר הוא בנה את אונו ואת לוד ובנותיה ולטעמיך (ו) אסא בננהי דכתיב [2]ויבן (ו)(אסא את ערי הבצורות אשר ליהודה) אמר ר' אלעזר הני מוקפות חומה מימות יהושע בן נון הוו חרוב בימי פילגש בגבעה ואתא אלפעל בננהי הדור אינפול אתא אסא שפצינהו דיקא נמי דכתיב [3]ויאמר ליהודה נבנה את הערים האלה מכלל דערים הוו מעיקרא ש"מ [ג]ואריב"ל [א]נשים חייבות במקרא מגילה [ב]שאף הן היו באותו הנס ואמר רבי יהושע בן לוי [ב]פורים שחל להיות בשבת שואלין ודורשין בעניני של יום מאי אריא פורים אפילו י"ט נמי דתניא [ז]משה תיקן להם לישראל שיהו שואלין ודורשין בעניני של יום הלכות פסח בפסח הלכות עצרת בעצרת והלכות חג בחג פורים איצטריכא ליה מהו דתימא נגזור משום דרבה קמ"ל [ה]ואריב"ל [ד]חייב אדם לקרות את המגילה בלילה ולשנותה ביום שנאמר [4]אלהי אקרא יומם ולא תענה ולילה ולא דומיה לי סבור מינה למקרייה בליליא ולמיתנא מתניתין דידה ביממא אמר להו רבי ירמיה לדידי מיפרשא לי מיניה דרבי חייא בר אבא כגון דאמרי אינשי אעבור פרשתא דא ואתנייה איתמר נמי אמר רבי חלבו אמר עולא ביראה [ו]חייב אדם לקרות את המגילה בלילה ולשנותה ביום שנאמר [5]למען יזמרך כבוד ולא ידום ה' אלהי לעולם אודך: אלא שהכפרים מקדימין ליום הכניסה: א"ר חנינא חכמים הקילו על הכפרים להיות מקדימין ליום הכניסה [ו]כדי שיספקו מים ומזון לאחיהם שבכרכין

למימרא

לוד ואונו וגיא החרשים. הקשה ה"ר שלמה ממיי לפטרינן ליה לרבי יהושע לשמועינן לוהו מוקפת מימות יהושע והא משנה שלימה היא בפרק בתרא דערכין (דף לב.) ויש לומר דשגג לפטרינן לשמועינן לוד וגיא החרשים תנא נמי לוהו בהדייהו: **הא אלפעל בננהו.** הקשה ממיי לה הכי גוונא ויל"ד להתם לה תנן שלה לוהו והיה יודע דמיי לשנויי תרי לוהו הוו שלל הכא להו ג' בשלשתן לה שייך למימר שהן כפולות:

נשים חייבות במקרא מגילה. מכאן משמע שהנשים מוציאות את האנשים ידי חובתן מדלה קשיא לשמוע מקרא מגילה והכי נמי משמע בערכין (דף ג: ושם) דקשיא הכל כשרים לקרא את המגילה ומשיק הכל כשרים לשתויי מאי ומשני לשתויי נשים משמע להוציא לפילו אנשים וקשה דהא במוספתא [ו] תני בהדיא דטומטום אין מוציא לה את מינו ולה אמין מינו ואנדרוגינוס מוציא את מינו ואין מוציא את אמין מינו ופשיטא דלה עדיפא אשה מאנדרוגינוס וכן [ח] פשיטא דה"ג את אנשים וי"ל דשלקא דעתך אשל לה אנשים קמ"ל לחייבין [ט] להכל חייבין בשמיעה עבדים נשים וקטנים:

שאף הן היו **באותו הנס.** פירש רשב"ם שעיקר הנס היה על ידן בפורים על ידי שאשתר בחנוכה שזכות לדקניות שבאותו הדור נגאלו [י] וקשה ללשון שאף הן משמע שהן עיקר טפלות ולפירושו היה לו לומר שהן לכך נלאה לי שאף הן היו בפקק להאשמיד ולהרוג וכן בפסח שהיו משועבדות לפרעה במלרים וכן בחנוכה הגזירה היתה מאד עליהן. גבי מלה יש מקשה למה לי היקשא [י] לכל שיעמו בשל מאכל ממך ישנו בקום אכול מלה מיפוק ליה משעה שהן היו בשושן הנס וי"ל דמשום שהי שעה לה עשתה לן אלא מסתברא מידי דהוה לגבי מלה דאמר בפרק בתרא (פסחים קיח:) לכל דבר דהוי בלהבא תקנו בלהבא ודבר דהוקלה הוי לשעבר ומשום שכי תקנו הא על הנסים בהוקלה ואין ל"ד לשאר תפלה מעריב דומר קדים שלה ואחר כך קורא את המגילה ומברך לפניה ג' ברכות ואחריה ברכה אחת על שאל המושיע השלים עומד לפני התיבה ואומר ואתה קדוש ואין מתחילין ובא לציון לפי שאין גאולה בלילה ואם תאמר ויהי נועם קודם וכשרואה לקרות פושט את כולה קודם כלאכת אבל לה גולל וקורא כמו ס"ת ובשאר תפלה בלילה ואם תאמר שאף הוא יאמר ויהי נועם קודם וכשרואה לקרות פושט את כולה קודם כלאכת אבל לה גולל וקורא כמו ס"ת ובשאר תפלה שמונה עשרה ברכות ואומר על הנסים בהוקלה ואין אומר כשם לפי שכל הברכה אינה אלא לשעבר וא"כ אין לומר כה דבר שלהבא ואחר כך אומר קדים על דאמרינן ואומו ס"ת וקורא שלשה גברי פרשת ויבא פעמע אחת שאין בה אלא ט' פסוקים ואין לציון לפי שאין גאולה בלילה ואם תאמר ויהי נועם וואומו ס"ת ואומר על הנסים בהוקלה ואין אומרים למנצח משום דכתיב ביה ברה ופרים לה מזכירין וכן אין נופלים על פניהם ב"ד ושט"ו משום דכתיב ימי משתה ושמחה ואומר [(תהלים קכ) למנצח על אילת השחר] [ט] * משום דכתיב ביה מפלה לעובדי כוכבים וכן בלילי מרבעה עשר ואומר ואומר פטום הקטורת וכל הסדר כמו במול: **פורים** שחל **להיות בשבת.** דווקא בשבת לפי שאין קורין במגילה משום גזירה דרבה אבל במול מ"ל שהרי קורין במגילה ואפי הכי לית לה פרסומי ניסא: **מאי אריא פורים אפילו י"ט נמי.** נלמה לי דה"פ מאי אריא פורים לאין קורין בו מקומס לכן שלשים יום למשום שכי לילדות בו ביום אפילו בי"ט דדרשין שלשים יום לפניו ואפילו שכי לוכרין בו ביום כדתניא (לקמן לב.) ודבר משה את מועדי ה' וכו': **חייב אדם לקרות את המגילה בלילה ולשנותה ביום.** אומר ר"י לף אף על גב דמברך זמן בלילה מחר ומברך אומו ביום לעיקר פרסומי ניסא הוי בקריאה דיממה וקרא נמי משמע כן בכתיב ובלילה ולא דומיה לי בלומר לף אף על גב שקורא בלילה ביום חייב לקרות בלילה והעיקר הוי ביממה כיון שהזכירו הכתוב תחילה וגם עיקר הקעודה ביממה הוי בדאמר לקמן (דף ז:) למה מלה בלילה לף יצא י"ח והכי נמי משמע מדכתיב נזכרים ונעשים ומיתקם זכירה לעשייה מה עיקר עשייה ביממה לף זכירה כן:

ויעבירנה

ה) [ל' ערי מצורה ויהיותה], ג) [ערכין ג.], ג) [שבת כב. פסחים קח:], ד) [לקמן לב.], ה) [לקמן כ.], ו) [לעיל ב. לקמן יט.], ז) [ע"ז יא.], ח) [ל"ק ט"ו], ט) [לף לב.], י) [פרק ימ], כ) [שמות ג], ל) [ע"ב], מ) [דב"ר סוף פרקא דהטומר], נ) [במגילה פ"ב], ס) דומיא דהכל כל"ל, ע) [סוטה יא:], פ) [פסחים מג.], צ) [ועי' תוס' פסחים קח: ד"ה היו], ק) [בשותו מזמור לה ממלא מפלה לשום לומה אלא בניהו רפה סי' מלבג ס"ק ט כתב בזה"ל וכתוס' מגילה דף ל כתבו לומ' שיב מזמור לאסף משום דיש בה מפלת עמלק ע"ש ול"ק שכך היה לפניו הטומאת בתוס'],

תורה אור השלם

1. וּבְנֵי אֶלְפָּעַל עֵבֶר וּמִשְׁעָם וְשֶׁמֶד הוּא בָּנָה אֶת אונוֹ וְאֶת לֹד וּבְנוֹתֶיהָ:
דברי הימים א ח יב
2. וַיִּבֶן עָרֵי מְצוּדָה בִּיהוּדָה כִּי שְׂקֻקָּה הָאָרֶץ וְאֵין עִמּוֹ מִלְחָמָה בַּשָּׁנִים הָאֵלֶּה כִּי הֵנִיחַ יְיָ לוֹ:
דברי הימים ב יד ה
3. וַיֹּאמֶר לִיהוּדָה נִבְנֶה אֶת הֶעָרִים הָאֵלֶּה וְנָסֵב חוֹמָה וּמִגְדָּלִים דְּלָתַיִם וּבְרִיחִים עוֹדֶנּוּ הָאָרֶץ לְפָנֵינוּ כִּי דָרַשְׁנוּ אֶת יְיָ אֱלֹהֵינוּ דָּרַשְׁנוּ וַיָּנַח לָנוּ מִסָּבִיב וַיִּבְנוּ וַיַּצְלִיחוּ:
דברי הימים ב יד ו
4. אֱלֹהַי אֶקְרָא יוֹמָם וְלֹא תַעֲנֶה וְלַיְלָה וְלֹא דוּמִיָּה לִי:
תהלים כב ג
5. לְמַעַן יְזַמֶּרְךָ כָבוֹד וְלֹא יִדֹּם יְיָ אֱלֹהַי לְעוֹלָם אוֹדֶךָּ:
תהלים ל יג

גליון הש"ס

תוס' ד"ה נשים וכו'. וכן פסקו הה"נ. עי' סוכה דף נח ע"ל תוס' ד"ה כשמת: **שם** ד"ה פסק כו' משום דכתי' ב' מפלה לעובדי כוכבי. עי' לקמן דף טו ע"ב וניומא דף כט ע"ל ול"ע:

הגהות הב"ח

(ו) גמ' ולמעמיך הא אסא וכו' אצר ליהודה אלא ממר ר' אלעזר:

מוסף רש"י

שאף הן היו **באותו הנס.** משום דעל ידי אשתר נגאלו (פסחים קח:). **כדי** שיספקו **מים** ומזון. שיהו פנויים ביום פורים להספיק צורכי סעודת פורים לבני העיירות (לעיל ב.).

יח א מיי' פ"ל מהלכות מגילה הלכה ל סמג עשין ד טוש"ע ל"ח סי' תרפט סעיף ל:

יט ב מיי' שם הלכה יג [טור ל"ח סימן תרפח]:

כ ג מיי' פ"ג מהלכות תפלה הלכה ח:

כא ד מיי' פ"ל מהלכות מגילה הלכה ג סמג עה טוש"ע ל"ח סי' תרפז סעיף ל:

רבינו חננאל

לוד ואונו גיא החרשים, מוקפת חומה וכולי. כלומר דייקינן מדכתיב ויבן אסא את כל הערים הבצורות אשר ביהודה, וכי כל הערים אסא בנאם והלא בנויות היו, אלא שפצינהו, כך יש לומר אלפעל שפצינהו. כרסין המוקפין חומה מימות יהושע בן נון מקודשות ומשלחין מצורעין מתוכן. ואמר ר' יהושע **[בן לוי]** נשים חייבות לשמוע מקרא מגילה, שאף הן היו באותו הנס. כלומר שגם הן היו בכלל להשמיד להרוג ולאבד. **פורים שחל להיות בשבת.** פירוש אם חל חמשה עשר להיות בשבת שהוא פורים לבני כרכין, שואלין ודורשין בענייניו של יום. מהו דתימא ניגזור משום דרבה דאמר הכל חייבין בקריאת מגילה ואין הכל בקיאין בה, גזירה שמא ישלנה [בידו] מי שאינו בקי וילך אצל מי שבקי ויעבירנה ארבע אמות ברשות הרבים, קא משמע לן. **וחייב אדם** לקרות את המגילה בלילה ולשוב לקראותה ביום כולי. **[פסקא]** הכפרים מקדימין ליום הכניסה.